

Міністерство культури і інформаційної політики України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра живопису

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

на тему : « Рефлексія »

Виконала: студентка 4 курсу

спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

(шифр і спеціальність)

освітньо-професійна

програма Станковий живопис

Крапівіна А. С.

(прізвище та ініціали)

Керівник

(прізвище та ініціали)

Харків – 2024 року

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)
Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра живопису / денна форма навчання
Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри живопису

М.М.Ковальова

«06» травня 2024 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Крапівіна Анастасія Сергіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) « Рефлексія» _____

Керівник проекту (роботи) _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від « » травня 2024 року №

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 09 червня 2024

року _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи): Зібраний підготовчий матеріал під час
п е р е д д и п л о м н о ї
практики _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- *Обґрунтування актуальності теми;*
- *Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;*
- *Аналіз аналогів;*
- *Розробка авторської концепції рішення теми;*
- *Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;*
- *Технологічні та графічні засоби виконання оригіналів;*
- *Висновки;*
- *Список літератури;*
- *Ілюстративні матеріали.*

5. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата
--------	---	--------------

		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 17 квітня 2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Квітень Травень</i>	
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Квітень Травень</i>	
4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Квітень Травень</i>	
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	
7	<i>Виконання оригіналів дипломної роботи</i>	<i>Травень Червень</i>	
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	

Студент _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

1. ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ.....	
2. ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ МАТЕРІАЛІВ.....	
3. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ.....	
4. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ РІШЕННЯ ТЕМИ.....	
5. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПОШУК ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАСОБІВ ВТІЛЕННЯ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ.....	
6. ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ЖИВОПИСНІ ЗАСОБИ ВИКОНАННЯ ОРИГІНАЛІВ...	
7. ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ.....	

РОЗДІЛ 1. ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ

По-перше рефлексія - це процес активного роздуму, аналізу та осмислення своїх думок, почуттів, дій та досвіду. Вона включає в себе самостійне сприйняття, осмислення та розуміння того, що відбувається у вашому житті, а також відображення на власних емоціях та реакціях на події. Рефлексія допомагає людині краще розуміти себе, свій досвід та сприймати нові знання. Вона може відбуватися як у свідомому, так і у підсвідомому рівні, і зазвичай є важливим елементом освіти, самовдосконалення та професійного розвитку. Цей процес може мати різні форми, включаючи віддзеркалення на конкретних подіях, дослідження власних вірувань та цінностей, а також планування майбутніх дій.

«Рефлексія, як властивість психіки, полягає у сприйманні та перенесенні змін зовнішнього світу, його різних видів і форм психічного на себе, перетворенні їх на власне психічне. Будь-які суттєві зміни в соціальному просторі й часі, під час навчання і виховання є психічним, яке впливає (деформує, змінює психоенергетичний потенціал іншого психічного) на психіку особистості. На основі цієї властивості відбувається розвиток психіки. Вона також дозволяє людині пристосуватися до нової реальності.»

Також слід зазначити, що вміння та можливість рефлексувати не є базовим в людини з народження, проте є важливою складовою розвитку та навіть деякі психологи, наприклад Е. Еріксон виділяли їх в окрему стадію. «Е. Еріксон надавав великого значення вихованню людини в ранньому дитинстві. Розвиток особистості проходить через різні стадії, або так звані кризи. Перша стадія, або криза, – «вбираюча», коли задовольняється оральна потреба, формується довіра через матір. На цій стадії утворюється проєкція особистості. На другій стадії дозріває м'язово-руховий апарат, що зусовлює почуття впевненості, самостійності. Третя стадія – це становлення юнацтва, знаходження цілей, вміння планувати, вибір друзів. На четвертій стадії формується рефлексія, виникають сумніви щодо свого місця в житті. П'ята і шоста стадії – це зрілість особистості, стійкість її інтересів, коли вона керується у своїй поведінці

нормами суспільства. І, нарешті, сьома стадія – це або досягнення неповторності особистості, або приречення на безвихідь.»

Рефлексія — це процес усвідомлення власних думок, почуттів, переживань та дій. Це своєрідний внутрішній діалог, під час якого людина аналізує свої вчинки, оцінює власні дії, розмірковує над минулими подіями та їхнім впливом на її стан. Рефлексія є важливою складовою самопізнання і саморозвитку, оскільки дозволяє людині зрозуміти себе краще, виявити свої сильні та слабкі сторони, а також знайти способи для особистісного зростання та вдосконалення

Основні аспекти рефлексії:

1. **Самоаналіз:** Людина розглядає свої думки, емоції та поведінку, намагаючись зрозуміти, чому вона діяла саме так у певній ситуації.
2. **Оцінка минулого досвіду:** Аналізуючи минулі події, людина може зробити висновки про те, що вдалося, а що ні, і як можна покращити свої дії в майбутньому.
3. **Виявлення проблем:** Рефлексія допомагає виявити внутрішні конфлікти, непорозуміння або труднощі, які заважають особистісному розвитку.
4. **Планування змін:** Усвідомивши свої помилки або недоліки, людина може розробити стратегії для їх виправлення та вдосконалення своїх навичок і здібностей.

Рефлексія може бути як особистою (індивідуальною), так і груповою (колективною), коли люди обговорюють свої думки та почуття з іншими для спільного аналізу і прийняття рішень.

Жіночий образ завжди займав особливе місце в образотворчому мистецтві, від древніх культур до сучасних арт-практик. Ця тема залишається актуальною завдяки своїй здатності передавати широкий спектр емоцій, соціальних і культурних значень.

З точки зору історичного контексту з античних часів жінка в мистецтві символізувала різноманітні ідеали краси, материнства, любові та духовності. В епоху Відродження митці зверталися до жіночих образів як до джерела натхнення, прагнучи відобразити ідеали гармонії і досконалості. У бароко жіночий образ стає ще більш виразним, підкреслюючи драматизм і емоційність. У XIX та XX століттях жіночий образ у мистецтві почав відображати зміни у суспільних ролях жінок. Імпресіоністи та постімпресіоністи досліджували жіночі постаті в контексті повсякденного життя, надаючи їм нової значущості. З розвитком феміністичного руху у другій половині XX століття, образ жінки в мистецтві почав піддаватися переосмисленню, стаючи символом боротьби за рівність і самовираження. Сучасні художники продовжують експериментувати з жіночими образами, використовують їх для дослідження ідентичності, гендерних ролей та соціальних норм. Жінка у сучасному мистецтві може бути як символом сили та незалежності, так і втіленням вразливості та глибоких емоційних переживань. Відеоарт, інсталяції та перформанси дозволяють митцям створювати багатовимірні та інтерактивні образи жінок, що викликають у глядачів різноманітні рефлексії та дискусії.

Актуальність жіночого образу в образотворчому мистецтві обумовлена його здатністю відображати та впливати на суспільні зміни, а також бути інструментом для вираження індивідуальних та колективних переживань. Жіночий образ залишається потужним засобом комунікації, що об'єднує різні епохи та культури, збагачуючи наше розуміння людської природи і мистецтва. Саме тому я вирішила звернутись саме для жіночого образу для передання теми та ідеї свого твору, також не можу не азначити, що жіночий обра в цілому є ближчим для розуміння та передання ідеї переосмислення в площині пластики форм.

РОЗДІЛ 2. ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ МАТЕРІАЛІВ

В процесі пошуку головних образів і сюжетів композиції було проведено дослідження статей і наукових праць, аналіз літератури про художні напрями та стилі. Розбір матеріалів та ретельний відбір деталей і символів є початковою стадією роботи, що допомагає глибше зрозуміти зв'язок сенсів із формотворчими якостями та об'єднати у цільну композицію. Після вивчення літературних джерел та наукових праць стало очевидним, що глибоке розуміння символів та деталей сприяє створенню композиції з більш виразною сенсорною та емоційною силою. Аналіз літератури дозволив знайти відповіді на питання щодо художніх напрямів та стилів, а також розкрити глибше значення образів та символів, що використовуються у мистецтві. Це дозволило об'єднати різні елементи у цільну композицію, яка має не лише естетичне, але й глибоке символічне навантаження.

Використання психологічного методу рефлексії стало важливим етапом у розробці ідеї дипломного проекту. Цей метод дозволяє зосередитися на внутрішніх переживаннях, аналізувати свої емоції та думки і розвивати свідомість про себе. Використання рефлексії як методу самотерапії стимулює самопізнання та розвиток особистості, що є важливим для подолання психологічних труднощів та кризових ситуацій. Особливо важливою є ця практика в умовах війни, коли психологічний стрес та травматичні події можуть суттєво впливати на психічне здоров'я нації. Такий підхід до творчості дозволяє не лише висловити власні емоції та переживання, але й сприяє збереженню психічного благополуччя та підтримці ментального здоров'я у суспільстві.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ

У роботі використовувалися різні джерела натхнення та досвід митців, які працювали з аналогічними завданнями, чи створювали художні образи або використовували матеріали й техніки, які є близькими до обраної теми, концепції та художнього рішення. Я зверталася до досвіду різних митців, аналізувала їхні технічні рішення.

А саме до творчості художників: «Поцілунок» Густава Клімта - шедевр символістського мистецтва, який зачаровує глядачів своєю складною композицією, яскравими кольорами та глибоким символізмом. Ось композиційний аналіз цієї культової картини: «Центральні обійми»: у центрі композиції лежать пристрасні обійми між чоловіком і жінкою, які домінують на полотні. Їхні тіла переплетені у чуттєвий та інтимний спосіб, зображуючи любов, бажання та єдність. Цей центральний мотив одразу привертає увагу глядача і задає тон усьому полотну. Вигадливі візерунки та деталізація: навколо фігур Клімт використовує вишукані декоративні візерунки та складні деталі, характерні для його фірмового стилю. Ці декоративні елементи, серед яких геометричні фігури, закручені лінії та рослинні мотиви, прикрашають одяг і тло, підсилюючи загальне багатство і складність композиції. Використання сусального золота додає картині відчуття багатства та розкоші. Символіка золота: золото займає чільне місце на картині, символізуючи духовне і матеріальне багатство, а також божественне. Золоті відтінки, досягнуті завдяки застосуванню сусального золота, створюють світлу і неземну атмосферу, натякаючи на трансцендентну природу кохання і духовний зв'язок між закоханими. Плоска перспектива: Клімт використовує пласку перспективу, з мінімальною глибиною та простором на задньому плані. Ця площинність підкреслює двовимірну поверхню полотна і дозволяє фігурам виглядати так, ніби вони ширяють у мрійливому, потойбічному світі. Відсутність чіткого просторового контексту фокусує увагу виключно на інтимному моменті, який розділяють закохані. Витягнуті форми: І чоловіча, і жіноча фігури зображені з витягнутими та стилізованими пропорціями, що є характерною рисою

образотворчого стилю Клімта. Їхні витягнуті форми сприяють відчуттю елегантності та граціозності, а також надають сцені відчуття позачасовості та універсальності. Чуттєва палітра кольорів: Klimt використовує багату і чуттєву кольорову палітру, в якій переважають теплі тони, такі як золото, бронза, відтінки червоного і помаранчевого. Ці кольори викликають пристрасть, чуттєвість і життєву силу, ще більше посилюючи романтичну атмосферу картини. Контрастне використання холодних синіх і зелених тонів на задньому плані додає композиції глибини та збалансованості.

Таким чином, "Поцілунок" Густава Клімта - це заворожуючий витвір мистецтва, який демонструє майстерність художника у володінні композицією, символікою та декоративними елементами. Завдяки своєму центральному мотиву любові та інтимності, у поєднанні з вишуканими деталями та яскравими кольорами, картина змогла резонувати з душею та серцем багатьох поціновувачів мистецтва та саме тому я використовую творчість Клімта як один з основних аналогів при написанні свого дипломного проєкту.

Також їхочу зазначити такого чеського митця, як Альфонс Муха. Мене надихнув його підхід до пластики форми та мови жестів, яку він використовував у своїх графічних та живописних полотнах. У центрі своїх плакатів Муха розміщав ідеалізований образ жінки: плавність ліній, близькість до природних форм, відмова від загострених кутів - ці характерні прикмети Арт Нуво залишали незабутнє враження у свідомості реципієнтів. Сам жіночий образ використовувався тоді в рекламних цілях вперше, але історія показала, який успіх придбав цей досвід, і донині використовується фахівцями таких провідних в області рекламної індустрії країн як США. Однак потрібно віддати належне Мусі: у його роботах складно знайти найменший натяк на солодкуватість, чого не скажеш про сучасних аналогів. Можливо, тут свою роль зіграла та обставина, що естетика чеського художника формувалася під впливом середньовічних сюжетів та кельтської міфології. Це, з одного боку, внесло різноманітність символіки в його творіння, і, з іншого боку, сприяло орнаментальному ускладненню багатьох плакатів. Також Муха відомий своєю

вмілою використанням колірної палітри, яка часто включає насичені, приголомшливі кольори, такі як зелений, фіолетовий, червоний та золотий. Ці яскраві кольори додають його роботам життєвості та емоційного виразу. Ще одним характерним рисом робіт Альфоса Мухи є використання деталізованих контурних ліній, які надають його роботам графічність та експресивність. Ці лінії можуть бути використані для підкреслення форм та контурів фігур, а також для додавання декоративних елементів до фону. Багато робіт Мухи містять елементи символізму, які додають їм глибини та підтексту. Він часто використовував символічні образи, такі як квіти, птахи та зірки, щоб висловити певні ідеї або емоції. [3]

Ще одним надихаючим мене, під час моєї роботи митцем став Архип Куїнджі (1842–1910) був визначним українським живописцем, відомим своїми унікальними пейзажами та надзвичайною грою світла у своїх роботах. Його творчість займає особливе місце в історії мистецтва, зокрема у контексті розвитку реалізму та романтизму. Композиція у творах Куїнджі Використання світла і тіні Куїнджі став справжнім майстром у зображенні світла і тіні. Його картини часто характеризуються драматичними світловими ефектами, які створюють атмосферу та підсилюють емоційний вплив твору. Наприклад, у картині "Місячна ніч на Дніпрі" він досягає вражаючого ефекту глибини і містичності завдяки контрасту між освітленими місяцем ділянками річки та темним, майже чорним, небом. Просторові рішення Куїнджі вміло використовував простір у своїх композиціях, часто зображуючи великі відкриті простори, які підкреслюють велич і безмежність природи. Його пейзажі мають глибоку перспективу, що надає глядачеві відчуття простору та розширення горизонту. Колірна гамма у його роботах стала базою під час мого вибору кольорових рішень живописного полотна. Митець часто використовував яскраві, насичені кольори, що надають його роботам особливої виразності. Контрасти між холодними та теплими тонами допомагають створити бажаний настрій та підкреслити основні елементи композиції. Також слід зазначити як гарно була обіграна лаконічність та концентрація уваги у його полотнах.

Куїнджі вмів виділяти головне, створюючи лаконічні композиції, де кожен елемент мав своє значення. Наприклад, в "Березовому гаю" головним об'єктом є берези, які займають центральне місце в композиції, а деталі фону залишаються мінімалістичними, що допомагає сконцентрувати увагу глядача на головному об'єкті.

Куїнджі працював у період, коли мистецтво активно розвивалося у напрямку реалізму. Водночас його роботи часто мали елементи романтизму, зокрема у зображенні природи як величної та незвичайної. Це поєднання двох напрямків стало його унікальним внеском у мистецтво. Куїнджі був активним членом Товариства пересувних художніх виставок, яке виступало проти академічних канонів і сприяло популяризації мистецтва серед широких мас. Його роботи були важливими частинами цих виставок, що допомагало розширити вплив його творчості. Куїнджі також зробив значний внесок у розвиток мистецтва як педагог, працюючи в академії мистецтв. Він виховав цілу плеяду талановитих художників, серед яких були такі видатні митці, як Іван Айвазовський та Ілля Рєпін. Новаторські техніки та експерименти: Архип Куїнджі був відомий своїми експериментами з техніками живопису. Він створював нові способи змішування фарб, що дозволяло досягати неперевершених ефектів світла і кольору. Його технічні інновації вплинули на багатьох його сучасників та наступні покоління художників.[18] Як висновок, проведенного мною дослідження я хочу зазначити, що творчість Архипа Куїнджі відзначається унікальним поєднанням технічної майстерності, новаторського підходу до композиції та глибокого розуміння природи світла і тіні. Його внесок у розвиток реалізму та романтизму, а також вплив на подальше покоління художників, робить його однією з ключових фігур в історії мистецтва.

Також до свого розбору аналогів я хочу додати такого видатного митця сьогодення, як Денис Саражин. Він сучасний український художник, чия творчість відзначається глибокою емоційністю, технічною майстерністю та вишуканою композицією. Його роботи часто привертають увагу своєю

експресивністю, майстерним використанням світла і тіні, а також чітким розумінням композиційних принципів.

Серед композиційних принципів я хочу зазначити гарну роботу з балансом та симетрією. Баланс: Саражин використовує різні форми балансу у своїх роботах. Часто можна побачити симетричний баланс, де елементи на обох сторонах полотна гармонійно врівноважують один одного. Симетрія: У деяких роботах художник створює симетричні композиції, підкреслюючи центральний елемент або фігуру, що додає роботам стабільності і врівноваженості. Також митець гарно передає ідею твору через використання різниці у фокусі та контрасті, вміло використовуючи фокусні точки, часто привертаючи увагу глядача до облич або рук персонажів, що виражають глибокі емоції чи внутрішній стан. Ще художник грає з контрастами світла і тіні, створюючи драматичні ефекти та підкреслюючи об'єм і форму. Це додає його роботам динаміки та глибини. Також важливою складовою у його роботах є пластична мова лінії та форми. Лінії в роботах Саражина можуть бути як плавними, так і різкими, в залежності від настрою і теми картини. Вони спрямовують погляд глядача, створюючи рух і напругу. Фігури у його картинах часто мають чіткі, виразні контури, що підкреслює їхню значущість у композиції. Ще я не можу не зазначити валивість використання знання щодо простору та перспективи. Митець вміло працює з простором, створюючи як глибокі, так і плоскі композиції. Він використовує різні плани та перспективи для досягнення ефекту об'ємності та реалістичності. Часто застосовує лінійну та повітряну перспективу для створення ілюзії простору, що дозволяє глядачу "зануритися" у картину. Одним з вирішальних факторів при виборі Дениса Саражина як одного з аналогів до моєї дипломної роботи стала колористика робіт, насичена та гармонійна. Він часто використовує теплі і холодні кольори для створення настрою і емоційного впливу. Колір також допомагає підкреслити головні елементи композиції.

Як висновок я хочу зазначити, що Денис Саражин – майстер композиції, його роботи вражають гармонійним поєднанням різних елементів та технік. Його

картини – це не просто зображення, а глибокі роздуми і емоційні переживання, що знаходять відгук у серцях глядачів. Митець вміло використовує композиційні принципи для створення вражаючих і зворушливих творів мистецтва і саме тому його творчість надихнула мене під час процесу створення живописного полотна та композиційних пошуків.

РОЗДІЛ 4. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ РІШЕННЯ ТЕМИ

Починаючи роботу над моєю дипломною роботою на тему "рефлексія", я зосередилася на розробці авторської концепції, яка відображала б мої власні думки, переживання та сприйняття цього поняття. Для мене, рефлексія виступала як невичерпний джерело самопізнання та внутрішнього розвитку, яке дозволяло осмислювати свій досвід, відбирати найважливіші моменти і розуміти їхню сутність. Під час розробки концепції, я враховувала як власний досвід рефлексії, так і різноманітні теоретичні підходи до цього поняття, висвітлені в науковій та психологічній літературі. Я розглядала рефлексію як важливий інструмент самопізнання та особистісного зростання, а також як спосіб розуміння світу та власного місця в ньому. Підкреслюючи важливість рефлексії в сучасному суспільстві, особливо в контексті психологічних труднощів та кризових ситуацій, я робила акцент на тому, що цей процес може слугувати не лише засобом самопізнання, але й ефективним інструментом самотерапії та підтримки ментального здоров'я. У моїй авторській концепції я враховувала різноманітність форм і методів рефлексії, віддзеркалення на конкретних подіях до дослідження власних вірувань та цінностей. Моя мета полягала в тому, щоб передати цю складну та багатогранну тему через власні художній вираз та викликати у глядачів роздуми та внутрішній діалог з собою. Колірний фон, який переважає за площиною має рішуче значення у поєднанні кольорових плям і загальної тональності, тому дуже важливо враховувати колір фону в живописному зображенні. Відносини між зображенням і фоном не можуть бути зведеними до елементарної пропорційності. Існує взаємодія між контуром колірної плями, його формою та самим кольором. Форма впливає на колір, який підкоряється або протидіє їй. У цьому напрямі цікаві дослідження В. Кандинського та М. Матюшина. Виявилось, що забарвлені геометричні фігури сприймаються як потенційно динамічні. Так, у певний спосіб забарвлене коло як би набуває грані й кути; квадрат, навпаки, втрачає кути та набуває невеликої вгнутості сторін. Але як би ні впливав колір на форму, він не може зруйнувати враження основної форми; він може лише додати їй більше експресивності.

Форма, її орієнтація також можуть активно впливати на сприйняття кольору: наприклад, блакитна та зелена смуги, що розташовані вертикально й горизонтально, сприймаються різними за змістом, бо на сприйняття впливає асоціативний зв'язок із блакиттю неба та зеленню луку. Виразність кольорової композиції залежить від фактури й матеріалу барвистого шару. Залежно від фактури поверхні колір сприймається по-різному. Матова поверхня виявляє власні властивості кольорів та їх співвідношень. Глянцева робить колір виразним, але утворює відблиски. Поєднання різних фактур у композиції використовується як виразний засіб. Теплі мало насичені світлі (білі) кольори, які візуально виступають уперед, активно виявляють фактуру поверхні. Холодні та насичені, темні маскують фактурність матеріалу. Для збагачення сприйняття живописного твору застосовується: текстура колірної плями й характер її поверхні (фактура); вальори, які виникають зі зміною освітлення; рефлекси, що з'являються від взаємодії наближених до плями кольорів.

РОЗДІЛ 5. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПОШУК ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАСОБІВ ВТІЛЕННЯ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ

Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму - це процес, під час якого я проводила аналіз та експериментувала з різноманітними елементами композиції з метою досягнення максимального виразності та ефективності в передачі задуманої ідеї.

Початково, я зосереджувалась на розробці концепції свого твору, визначаючи головні образи, сюжетні лінії та емоційну атмосферу. Після цього настає етап аналізу різних образотворчих засобів, таких як кольори, форми, композиційні прийоми, світлотінь та текстурні рішення. У процесі пошуку також проводились експерименти з різними варіантами композиції, розташуванням образів на полотні, вибором масштабів та пропорцій, а також використанням різноманітних художніх медіумів для створення необхідної атмосфери та емоційного враження. Під час цього процесу важливою складовою є не лише експериментування з різними елементами композиції, але й критична оцінка їх впливу на загальний вираз та зміст твору. Це допомагло мені, як авторці знайти оптимальне рішення, яке найкраще відображатиме задуману ідею та емоційне забарвлення твору.

В результаті композиційного пошуку я досягла збалансованого та гармонійного втілення свого творчого задуму, створюючи роботу, яка вражає своєю естетичністю, виразністю та глибиною передачі смислу.

РОЗДІЛ 6. ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ЖИВОПИСНІ ЗАСОБИ ВИКОНАННЯ ОРИГІНАЛІВ

Найбільш застосовуваний матеріал для живописної мови – полотно. Полотно саме по собі є безформним і створює поверхню для живопису тільки в результаті натягування його на підрамник. Картини, виконані на полотні, менш міцні, ніж картини на дерев'яних і металевих основах. Цей недолік пояснюється тим, що полотно не щільне і повітря й волога мають легкий доступ до самого фарбового шару. Тому процес окислення протікає швидше, ніж у живопису, виконаному на твердій основі. Особливо помітно реагує на вологу полотно з рідким плетивом. Крім того, при високій вологості повітря й відсутності світла целюлозу, що входить до складу полотна, вражають бактерії та цвілеві грибки. Полотно занадто рухливе, легко провисає, стискається або розширюється, що часто призводить до утворення тріщин у ґрунті й фарбовому шарі, а також до пошкоджень або випадання фарбового шару. [27] Попри ці всі недоліки, які на перший погляд можуть відштовхнути від вибору полотна як основи для живописного твору, Я все ще надаю перевагу саме живопису на полотні, через пластичність поверхні та варіативність використання поверхні.

Свою дипломну роботу я вирішила виконувати акриловими фарбами, саме через їх універсальність та доречність у данному художньому рішенні. Однією з головних переваг акрилових фарб є їх здатність швидко висихати. Це дозволило мені наносити наступні шари фарби вже через короткий час, працюючи в техніці багат шарового живопису. Акрилові фарби також гарно підходять для створення різних текстур і ефектів. Є можливість розбавляти їх водою для отримання акварельних ефектів або наносити густими шарами для створення фактурних мазків, що дозволило мені використовувати повний спектр живописних прийомів. Також великою перевагою перед олійними фарбами при моєму виборі була можливість використовувати воду, амість хімічних розчинників, що дозволяє працювати за менших ризиків для здоров'я.

РОЗДІЛ 7. ВИСНОВКИ

Я провела продуктивну роботу, яка є логічним підсумком попередніх чотирьох років навчання. Як результат, я виконала живописний твір, який передає внутрішній стан багатьох українців в умовах війни. Протягом цих чотирьох років навчання в академії я постійно підвищувала рівень своєї кваліфікації, відвідуючи майстер-класи, беручи участь у художніх виставках та конкурсах, а також активно досліджуючи нові техніки і методи живопису. Це сприяло розвитку моїх професійних навичок і творчого підходу, що стало основою для створення мого диплому. Крім того, я глибоко занурилась у вивчення історії мистецтв, що дозволило мені краще розуміти контекст і значення моєї роботи. Всі ці фактори призвели до результату, який ми можемо бачити у цьому проєкті, що не лише відображає моє професійне зростання, а й є відгуком на складні реалії сьогодення.

ДЖЕРЕЛА:

1. Антонович Є. А., Шпільчак В. А. Малюнок і живопис: методичні рекомендації. Київ, 1990. 85 с.
2. Альфонс Муха URL: <https://www.muchafoundation.org/en>
3. Альфонс Муха URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Alphonse_Mucha
4. Бейлі, Колін Б., Пітер Верго, Емілі Браун, Джейн Каллір та Джон Коллінз: Густав Клімт: Модернізм у становленні. Нью-Йорк, 2001. 55 с.
5. Білоноженко В.М.; Гнатюк І.С.; Дятчук В.В.; Неровня В.Н.; Федоренко Т.О. Словник фразеологізмів української мови. URL: <https://archive.org/details/slov557/page/6/mode/2up>
6. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технологія», 2005. 198 с.
7. Больша Н. Ю., Єфімчук Н. І. Термінологічний словник з культурології, Київ 2004, 141 с.
8. Д. Ю. Вінтаєв, Ю. О. Сосницький, В. П. Манохін, П. В. Мирончик. Живопис: навч. посібник / [О. Ч. Чирва, А. В. Сімонова, М. Лобко-Зампасі Ж67; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 149 с.
9. Денис Саражин URL: <http://sarazhin-denis.com/portfolio> (дата звернення 13.05.2024)
10. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. [текст] навч. посіб. / Т. В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.
11. Жердзицький В. Живопис: Техніка і технологія: Навч. посібник. Харків: ХДАДМ, 2006. 332 с.
12. Іттен И. Мистецтво кольору / Ред. О. Плаксієй. Київ: ArtHuss, 2022. 96 с.
13. Клімт. URL: <https://muzei-mira.com/avstrijskaja-zhivopis/1950-drevo-zhizni-gustav-klimt.html> (дата звернення: 5.05.2024)
14. Марчак В. Про малярство: навчальний посібник. Львів: ФОП Стебляк О.М., 2018. 264 с.

15. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник / укладач: О. Я. Музика. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. – 114 с.
16. М. Й. Варій Загальна Психологія, підручник, Київ, “Центр учбової літератури”, 2009, 1007 с.
17. "Mucha, Noted Artist, Dropped First Name; Death Due To Shock Caused By Germans' Seizure Of Prague". The New York Times. 18 July 1939. Retrieved 20 April 2008. URL: <https://www.nytimes.com/1939/07/18/archives/mucha-noted-artist-dropped-first-name-death-due-to-shock-caused-by.html>
18. Навчальний посібник із дисципліни «Історія мистецтв» (частина I) для студентів I курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 151 с.
19. Основи психології : навчальний посібник / Григорій Петрович Васильович– К. : Педагогічна думка , 2012. – 114 с.
20. Посібник. Основи формальної композиції: для студентів напряму 6.020205 «Образотворче мистецтво» / Укладач О.А. Половна-Васильєва – Дніпропетровськ, Роял – Принт, 2015. – 34 с.
21. Практика композиції навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / Зайцева В. І./ Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. – 116 с.
22. Прищенко С. В. Кольорознавство: навчальний посібник / за ред. проф. Є. А. Антоновича. Київ: Альтерпрес, 2010. 354 с
23. Прокопович Т. А., Каленюк О. М., Вахрамєєва Г. І. Основи кольорознавства та декоративно-прикладного мистецтва: навч. посіб. Луцьк: Поліграфічний центр «Друк Формат», ФПО Покора І. О., 2019, 91 с.
24. Рисунок і перспектива. Теорія та практика короткочасного рисунка. [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», спеціалізації «Образотворче мистецтво» / О.М. Белянський, Т.Г. Осипова; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 40 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 138 с.

25. Словник термінів образотворчого мистецтва: Навч. посіб: Вид.2-ге, виправлене і доповнене. — К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. — 100 с.
26. Тарасюк І. «Композиція» Методичні рекомендації до курсу «Композиція» / І. І. Тарасюк. — Луцьк: Терен, 2017. — 28 с.
27. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посібн. / уклад.: Є.В. Беліка, О.І. Конопко. К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 92 с.
28. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. — Х.: Прапор, 2007.— 640 с.

ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ

